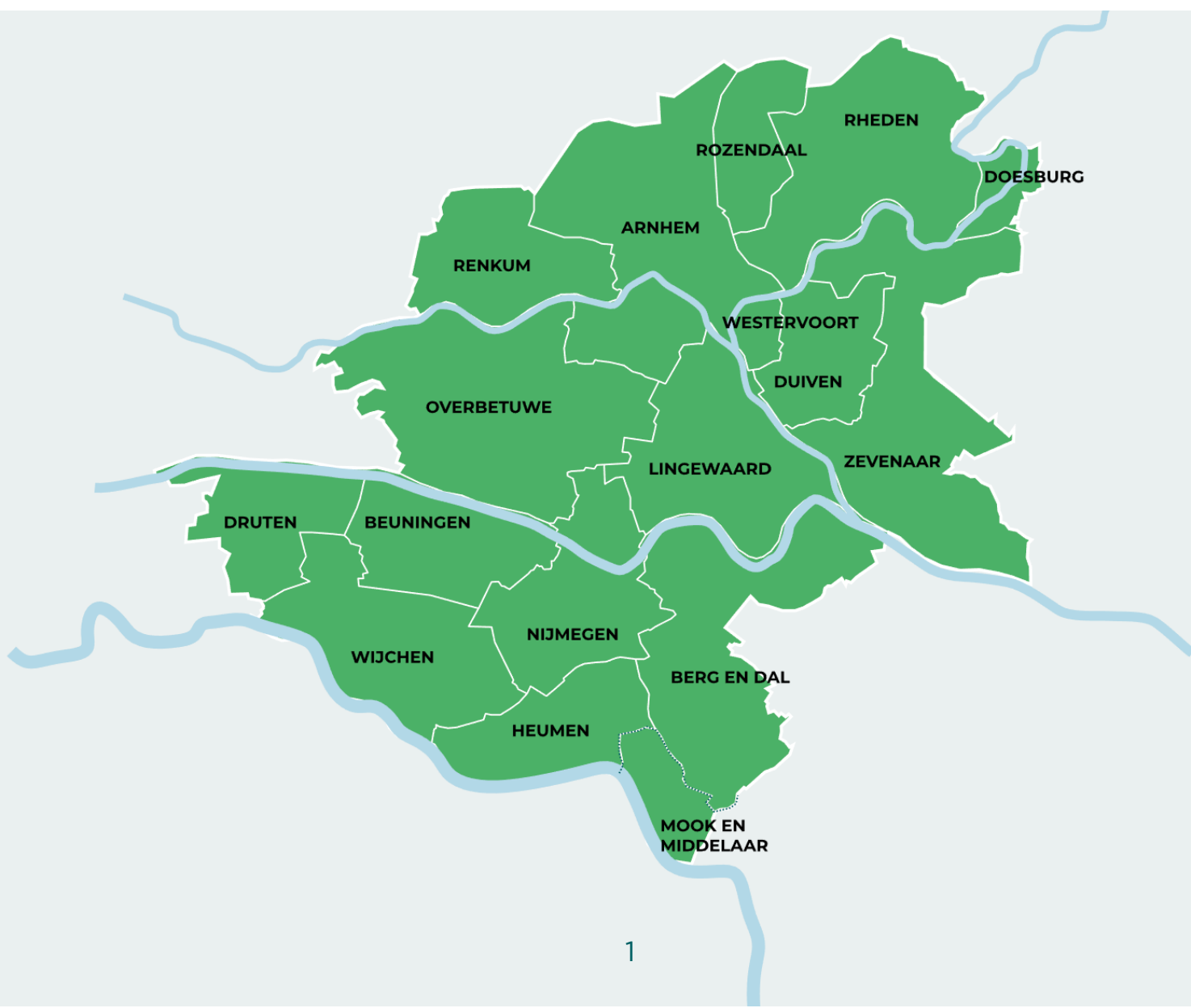

GEBIEDSAGENDA'S

De Groene Metropoolregio wil groeien: meer woningen, betere mobiliteit, een sterke economie én een aantrekkelijke, gezonde leefomgeving. Om dat goed te organiseren zijn gebiedsagenda's gemaakt voor vier deelgebieden.

Door de verdeling in deze gebieden, komen de dilemma's of uitdagingen het beste naar boven. Er is in beeld wat er nodig is om deze een goede plek te geven in de ruimte, waar kansen voor slimme combinaties zijn en waar mogelijk strijdigheden zijn die om keuzes vragen.

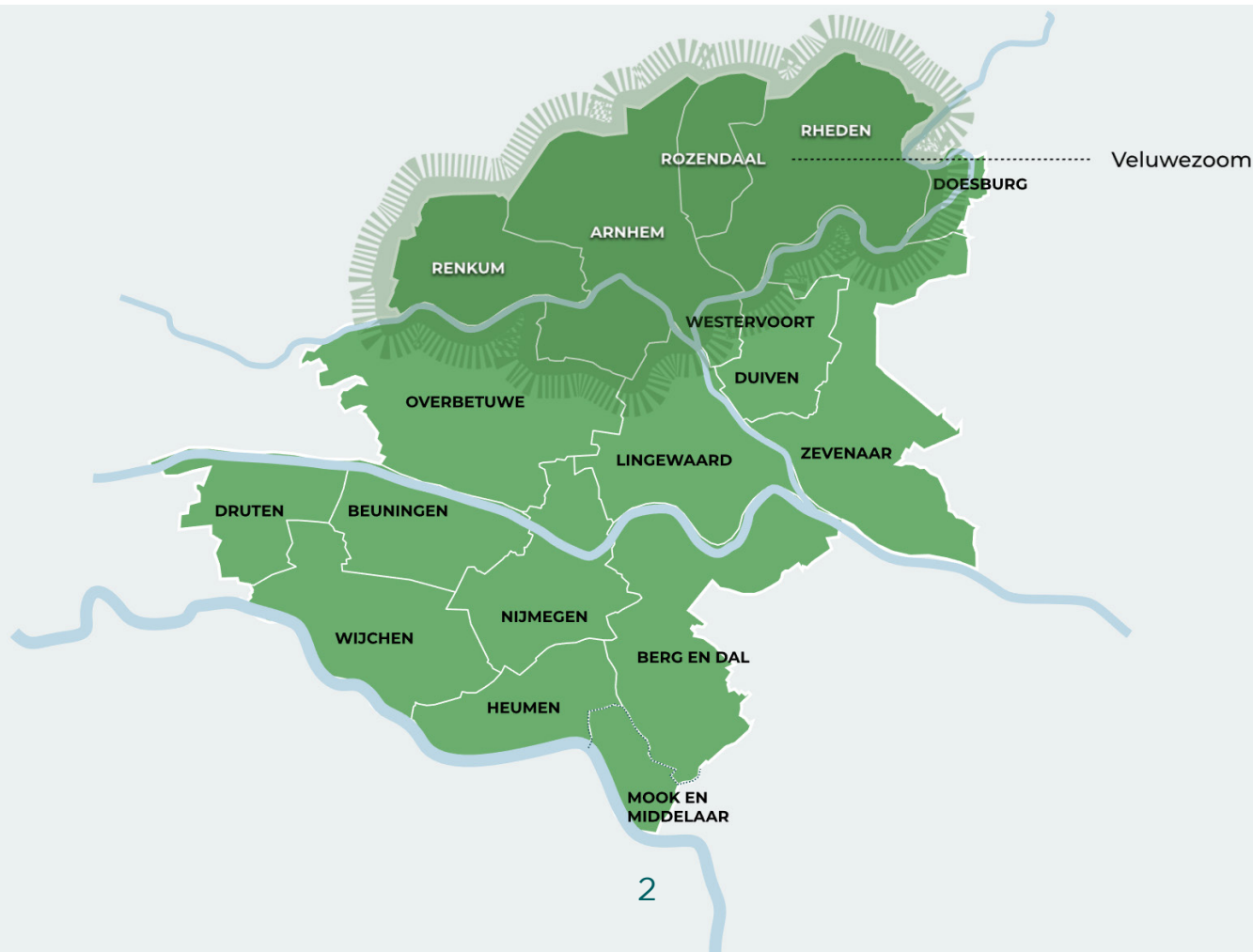
GEBIEDSAGENDA'S GROENE METROPOOLREGIO FACTSHEET VELUWEZOOM

Profiel van de Veluwezoom

Het gebied van de Veluwezoom vormt de 'groene long' van de regio en vervult de rol van 'waterkraan' voor grote delen van Nederland. Voor een gezonde leefomgeving is de combinatie van waardevolle natuur, vruchtbare grond, zuiver water en schone lucht essentieel. Daarom wordt in dit gebied stevig ingezet op natuurverbetering, waaronder het herstel van stikstofgevoelige natuurgebieden en beekdalen. De bescherming van de waterwingebieden is nodig om toekomstige drinkwatertekorten te voorkomen.

De regio staat voor aanzienlijke ruimtelijke opgaven waarin demografische ontwikkelingen, klimaat- en stikstofdoelstellingen en politieke ambities samenkomen. Spoorzone Arnhem-Oost is de grootste woningbouw ontwikkellocatie in de Veluwezoom. De groeiende ambitie aan passende woonruimte vraagt om een zorgvuldige afweging binnen het kwetsbare groene landschap. Tegelijkertijd beperken het beschermde karakter van de Veluwezoom en de noodzaak tot natuurherstel de mogelijkheden voor energieopwek en economische

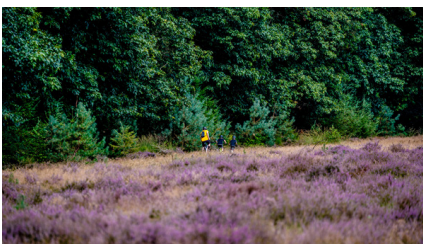

groeit. Daarnaast hebben andere maatschappelijke en geopolitieke ontwikkelingen invloed op de inrichting van het gebied, zoals de ruimteclaim voor defensie. Dit alles maakt dat de ontwikkeling van de Veluwezoom vraagt om een zorgvuldig evenwicht tussen natuur, wonen, economie, bereikbaarheid, energietransitie en een gezonde leefomgeving.

Belangrijkste (aandachts)punten van de Veluwezoom

- Aanpak Veluwe: inzet is verlaging van de stikstofemissie van de agrarische sector.
- Industrie en bedrijvigheid: analyse van impactvolle bedrijven inplannen.
- Natuur- en watersysteemherstel: gebiedsproces oostelijke beekdalen - Zuidflank Veluwezoom en Soerensbeekdal. De beken vallen niet onder de Kaderrichtlijn Water (KRW). Dit is een Europese richtlijn voor gezond en schoon oppervlaktewater en grondwater. Ze behoren wel tot de natuurwateren van Gelderland.
- Woningbouw: emissieverlaging door verduurzaming van bestaande woningen.
- Extensieve natuurinclusieve landbouw: stimuleren van de teelt van gewassen die zoveel mogelijk stikstof opnemen.
- Duurzame mobiliteit: meerdere (snel)wegen lopen dwars door of langs de Veluwe. Uitstoot door verkeer drukt direct op kwetsbare natuur. Kansen: waar dit effectief is de snelheid verlagen op (rijks)wegen door/naast de Veluwe, de regionale verkeersdruk verlagen en slimme route-/stromensturing.
- Recreatie en toerisme: in NOVEX Arnhem-Nijmegen-Foodvalley komt 5.000 hectare nieuw uitloopgebied in de strategisch gepositioneerde groene scheggen.
- Bedrijvigheid in relatie tot natuur en stikstofgevoeligheid. Uitstoot zet o.a. de woningbouw en de leefbaarheid onder druk. Hier is onderzoek naar gedaan. Nu zijn vervolgstappen mogelijk.
- Uitloopgebieden als onderdeel van “Meer Landschap, meer stad”. Onderzocht is welke extra ruimte kan worden gevonden om bijvoorbeeld de woningbouwopgave van Spoorzone Arnhem-Oost te faciliteren met meer groen. Bijvoorbeeld Groene Wig Arnhem-Oost, Rivierklimaatpark IJsselpoort en versterking van de locatie Rosandepolder.

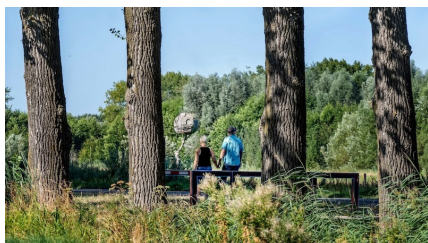

Wat zijn de vervolgstappen?

Vanuit de bescherming van de natuur en woonomgeving geven wij prioriteit aan een maatschappelijke kosten-batenanalyse van de impact van bedrijvigheid en activiteiten op de natuur en woonomgeving. De volgende onderzoeken zijn uitgevoerd:

- Inventarisatie en analyse van de impactvolle bedrijvigheid. Er zijn grofweg twee bedrijven in de Veluwezoom met veel impact door o.a. uitstoot en onttrekking.
- Verkenning van potentiële stedelijke uitloopgebieden. Vanuit de grootschalige woningbouwlocatie Spoorzone Arnhem-Oost is recreatief stedelijk uitloopgebied binnen de gebiedsontwikkeling Rivierklimaatpark IJsselpoort en de Groene Wig Arnhem-Oost mogelijk..

GEBIEDSAGENDA'S GROENE METROPOOLREGIO FACTSHEET MIDDENGEBIED

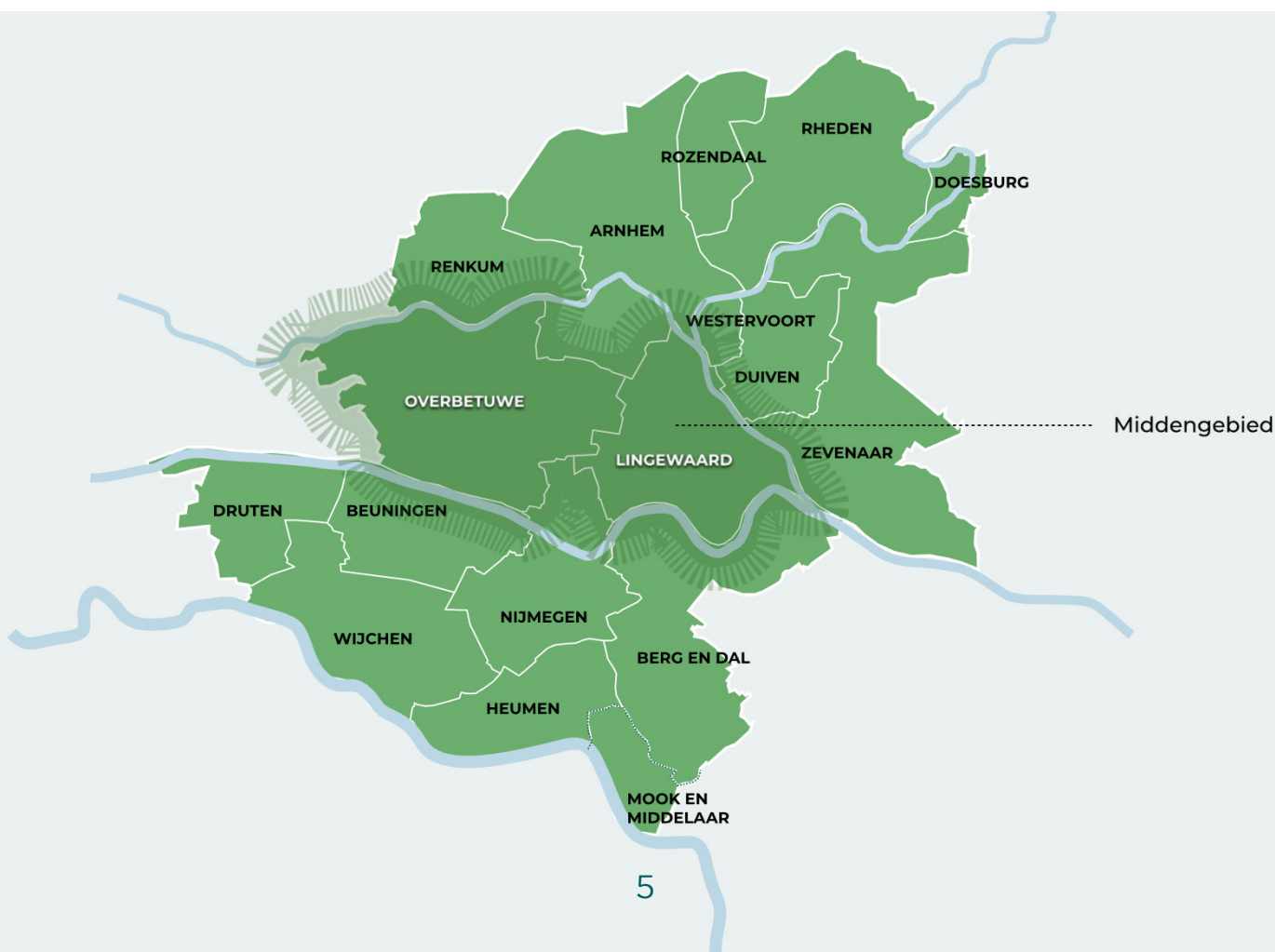

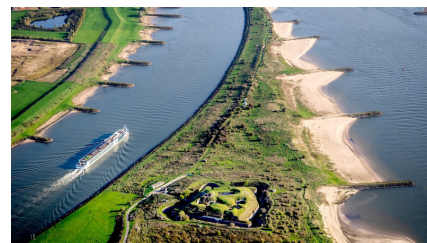
Profiel van het Middengebied

Het Middengebied ligt - centraal gelegen - in 'het midden' van de regio.

- Nijmegen en Arnhem liggen hier slechts 6 kilometer van elkaar; het gebied is nadrukkelijk verweven met stedelijke functies. Bijvoorbeeld wisselwerking van voorzieningen en de mobiliteitsnetwerken (fiets, OV en auto) zijn intens met elkaar verknoot.
- Tegelijkertijd is het gebied onderscheidend: groen, vitaal en dorps in het kenmerkende Betuwse rivierenlandschap.

Het Middengebied kan met integrale groei bijdragen aan regionale ontwikkeling. Mits randvoorwaarden van landschap, mobiliteit, energie en economie op orde zijn. Voor het gebied zelf, maar ook om te kunnen functioneren als 'dynamische contramal' voor groei in de nabije steden.

Belangrijkste (aandachts)punten van het Middengebied

- Mobiliteit: inzet op doorfietsroutes, zoals VeluweWaalpad en Huissen-Arnhem en een samenhangende benadering van de aanpak van de corridor A325.
- Groene scheggen: een samenhangende benadering bij het realiseren van het groen-blauwe raamwerk in het Middengebied, als toevoeging op het bestaande Park Lingezegen.
- Schaalsprong: een complete doorkijk naar nieuwe woon- en werklocaties tot 2040.
- Realisatie: het scherper en realistischer maken van onze ambities en impact:
 - Welk belang hechten we aan ambities: waar vinden we 'meer landschap' het belangrijkste en waar geven we de voorkeur aan 'meer stad'.
 - Welke impact accepteren we als gevolg van de 'groeipijnen' in bijvoorbeeld het mobiliteits- of energienetwerk?

Wat zijn de vervolgstappen?

- Met (pré)verkenningen locatiegewijs afwegingen in beeld brengen voor kansen van samenhangende groei. Hiermee stellen we vast op welke plekken de randvoorwaarden op orde zijn en realisatie op korte termijn kansrijk is. Waar randvoorwaarden niet op niveau zijn, brengen we afwegingen voor de (middel)lange termijn in beeld. Wat dit precies betekent (als het gaat om fasering of schaalgrootte) wordt in het vervolgproces aangescherpt.
- In gesprek met de 'buren': de invloed en consequenties van (groei in de) steden dichtbij vereist meer dialoog. Daarin kunnen we gezamenlijk de 'dynamische contramal' concreet maken. Het gesprek met de twee steden aangaan over: wat hebben we elkaar te bieden, hoe kunnen we elkaar helpen en waar komen we elkaar tegen.

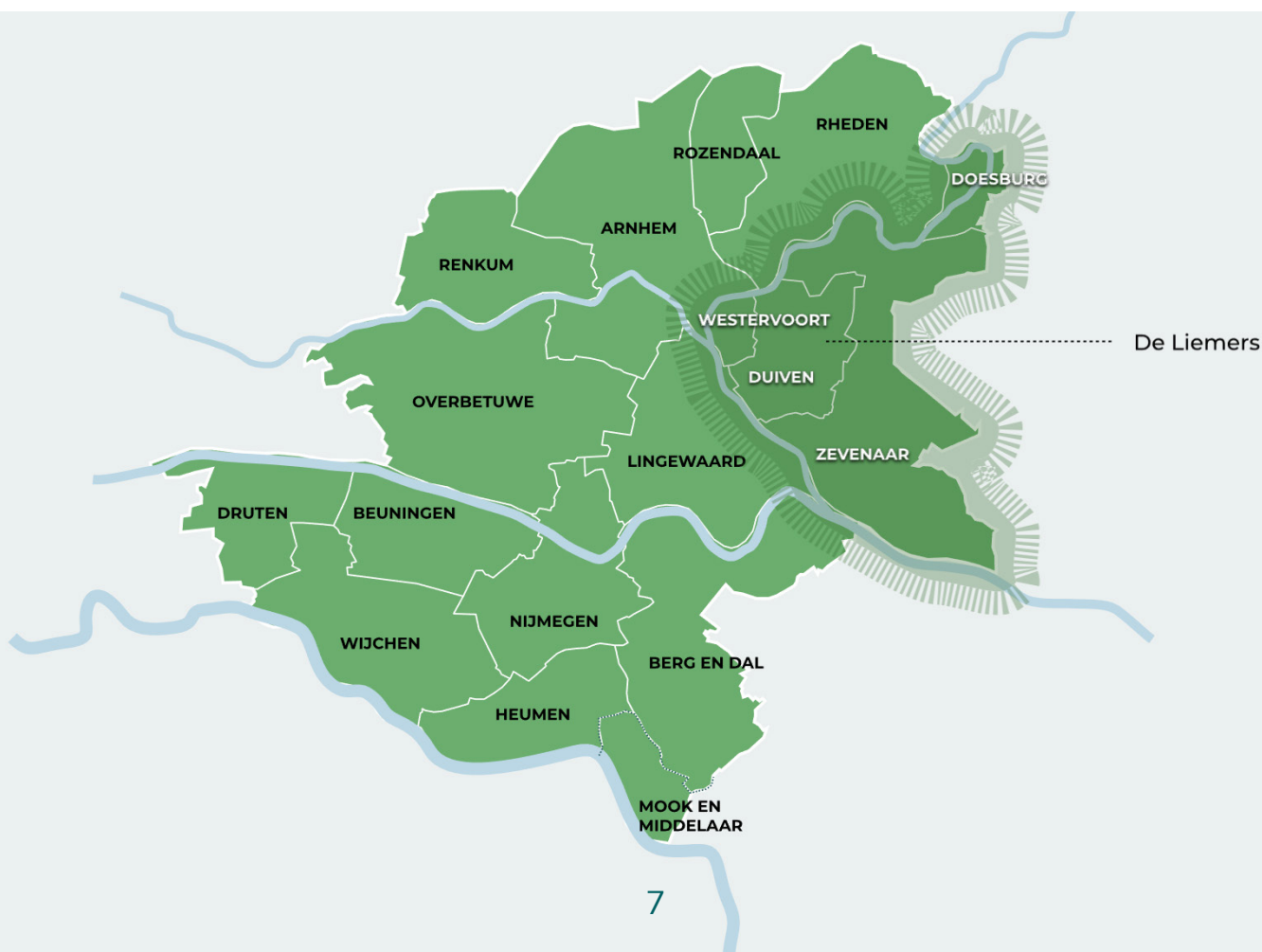
GEBIEDSAGENDA'S GROENE METROPOOLREGIO FACTSHEET DE LIEMERS

Profiel van de Liemers

De Liemers vormt de oostflank van de Groene Metropoolregio en is een zeer gevarieerd gebied met een eigen identiteit en een rijke historie. Langs belangrijke verkeersstructuren als de A12 en de spoorlijnen liggen de stedelijke regionale kernen Westervoort, Duiven en Zevenaar gelegen waar het wonen en werken is gecentreerd. Deze kernen beschikken ook elk over een eigen treinstation. Hanzestad Doesburg heeft grote cultuurhistorische waarde. Daarnaast zijn er veel kleine oorspronkelijke kerkdorpen met volop natuur, rivieren, rust en ruimte. Deze liggen voornamelijk langs de randen van het gebied. In deze kleine kernen is leefbaarheid een belangrijk aandachtspunt.

De Liemers kent een strategische ligging met sterke woon-werkrelaties met Arnhem, Doetinchem en Emmerich (Duitsland). Dankzij het landschap en de A12-corridor zijn vrijetijdseconomie, de grootschalige detailhandel in Duiven, logistiek en de maakindustrie belangrijke economische sectoren.

Binnen de regio is de Liemers nu met name gericht op Arnhem, maar met de aansluiting van de A15 op de A12 krijgt de Liemers betere verbindingen met Nijmegen en het Middengebied.

Belangrijkste (aandachts)punten van de Liemers

Hoofddoel van het gebiedsprogramma de Liemers is dat stad en landschap op een kwalitatieve manier in balans blijven en het hybride karakter verder wordt ontwikkeld en verbeterd. Vooral als de ruimtebehoefte na 2030 voor wonen en werken, recreëren en landschap nog verder toeneemt. Dit ook gezien het feit dat het mobiliteitsnetwerk nu al tegen zijn grenzen aanloopt.

De belangrijkste opgaven waaraan gewerkt wordt, zijn:

- Wonen in de Spoorzone de Liemers, waaronder de transformatie van werklocaties en de relatie met de spoorcorridor Utrecht-Arnhem Duitse grens. Bij dit laatste gaat het o.a. over ongelijkvloerse spoorwegovergangen.
- Groen-blauw raamwerk: water, natuur, landschap en landbouw in Het Liemers Broek en stedelijk uitloopgebied, de zogenaamde groene scheggen. Daarnaast de aanpak van droogte in de Liemers en PAGW Gelderse Poort. Dat is een rijksprogramma voor de aanpak van de grote rivieren.
- Werklocaties: zorgen voor een divers aanbod van werklocaties o.a. door nieuw aanbod en bestaande locaties te verdichten en herstructureren.

Wat zijn de vervolgstappen?

- Om de locaties in de Spoorzone de Liemers te kunnen ontwikkelen, is invulling van een aantal randvoorwaarden noodzakelijk, onder andere onrendabele toppen en voor mobiliteit. We onderzoeken de status als grootschalige woningbouwlocatie. Daarnaast verkennen we het opzetten van een intergemeentelijk programmabureau om de woningen in de Spoorzone te bouwen.
- Groen-blauw raamwerk: We zetten in op een compleet proces in deelgebied Het Broek en we werken de stedelijke uitloopgebieden (groene scheggen) rondom Westervoort, Duiven en Zevenaar uit.

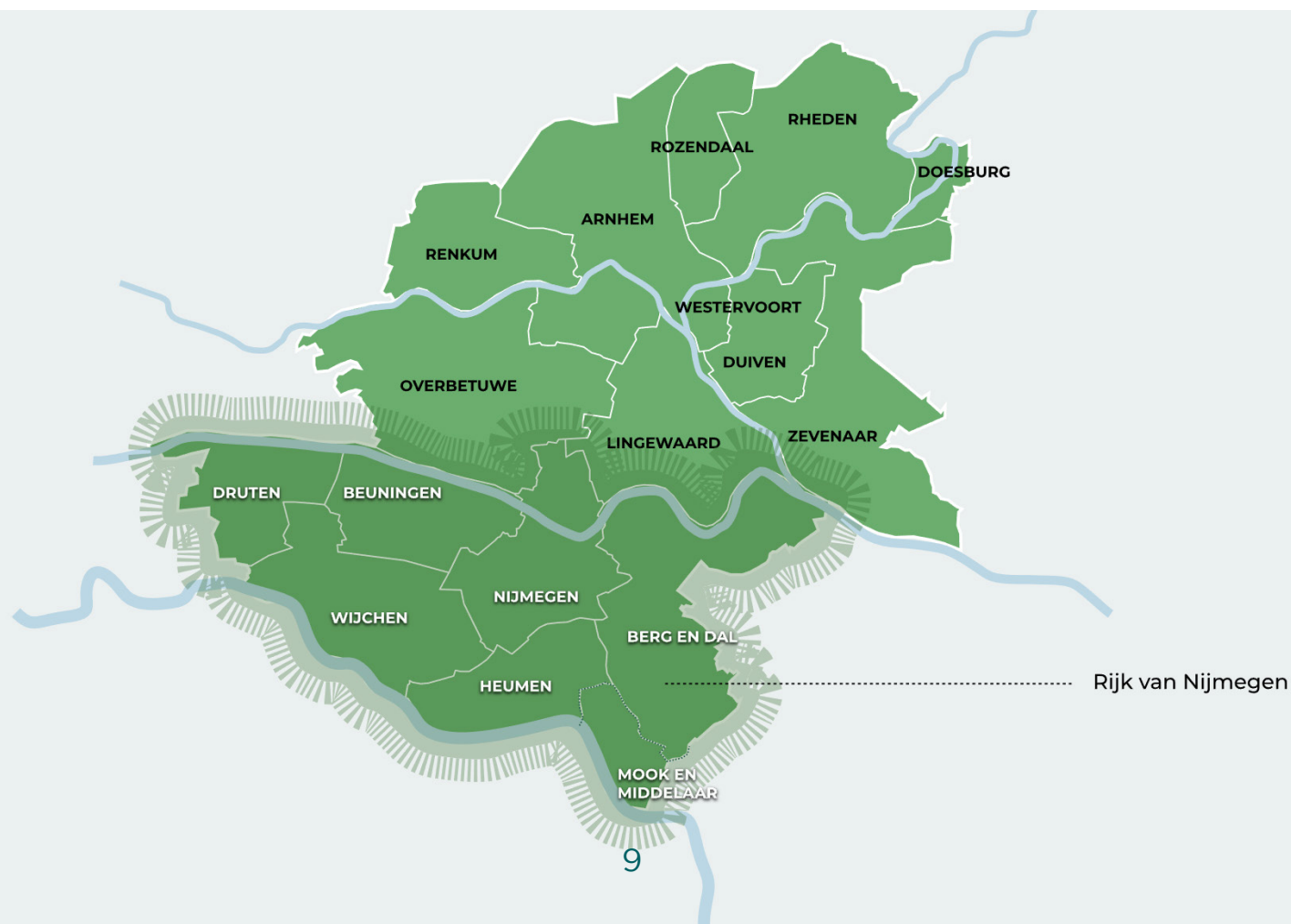
GEBIEDSAGENDA'S GROENE METROPOOLREGIO FACTSHEET RIJK VAN NIJMEGEN

Profiel van het Rijk van Nijmegen

Gelegen tussen de Maas, Waal en een stukje Rijn kenmerkt het gebied zich door een grote verscheidenheid aan natuurlijke en agrarische landschappen. Deze landschappen zijn belangrijk voor de identiteit van het gebied. De hoge kwaliteit van de leefomgeving is waardevol voor bewoners en (toeristische) bezoekers. De kleine en middelgrote kernen liggen verspreid in het landschap. Nijmegen is de centrale stad in het Rijk van Nijmegen. Omliggende kernen zijn sterk gericht op Nijmegen en er zijn veel onderlinge verplaatsingen. De stad biedt veel werkgelegenheid en voorzieningen voor winkelen, cultuur, onderwijs en zorg. Andersom maken Nijmegenaren ook graag gebruik van de prachtige omgeving om te recreëren. Beschermde natuurgebieden zijn geconcentreerd langs de Waal en in het zuiden en oosten van het Rijk van Nijmegen.

Het Rijk van Nijmegen heeft een divers economisch profiel met een focus op de topsectoren health en high-tech en veel werkgelegenheid in o.a. onderwijs, zorg en maakindustrie. Grote en (boven)regionale bedrijvigheid is geconcentreerd op werklocaties in Wijchen, Nijmegen en Beuningen.

Het Rijk van Nijmegen ligt strategisch aan transportassen, zoals de grote rivieren, Maas-Waalkanaal, spoorlijn Arnhem-Den Bosch en Nijmegen-Venlo en snelwegen A50 en A73.

Belangrijkste (aandachts)punten van het Rijk van Nijmegen

- Terugdringen woningtekort: o.a. op twee grootschalige woningbouwlocaties in Nijmegen, maar ook in rest van het gebied wordt veel gebouwd. De focus ligt op een stedelijke corridor, grofweg langs spoor, kanaal en N322/A73 (westzijde Rijk van Nijmegen).
- Inzet op een toekomstbestendig landschap. Als groene tegenhanger van de verstedelijking. Blauwe Motor (water- en bodemsysteem stuwwallen) en Groene Mantel (biodivers, klimaatrobuust en beleefbaar landschap met een toekomstbestendige landbouw) zijn hiervoor twee belangrijke programma's. Inclusief landschapszone Druten-Wijchen-Beuningen-Nijmegen. Ook de Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW) bij de Gelderse Poort is een aandachtspunt.
- Bereikbaar houden van het Rijk van Nijmegen. Daarvoor richten we ons op mobiliteitstransitie, versterking van het Hoogwaardig OV (HOV) door het versterken van de stedelijke corridor van spoorlijnen en Maas-Waalkanaal, o.a. IJssellijn naar Arnhem/Den Bosch en overstap naar Eindhoven, Maaslijn (Nijmegen-Roermond) en grootschalige aanpak station Nijmegen, aanpak A50 Paalgraven-Ewijk, N322 Druten, Rijksweg Malden (N844), corridoraanpak N325-Duitsland, opvang autoverkeer Nijmegen op hubs en doorontwikkeling van het regionale fietsnetwerk.

Wat zijn de vervolgstappen?

- Opzet van programma's voor de Groene Mantel en Blauwe Motor.
- Onderzoek Weteringen in het gebied tussen Nijmegen en Dreumel (ook met gemeente West Maas en Waal).
- De koers voor de Zuidflank is recent uitgewerkt in een uitvoeringsagenda met elf mobiliteitsopgaven. Daar wordt nu aan gewerkt. De opgaven variëren van fietsverbindingen en hubs tot spoor, onderliggend wegennet en grotere dossiers zoals de A50.
- Volgen van ontwikkelingen van het Regionale Programma Werklocaties in relatie tot de inventarisatie van nieuwe ontwikkelruimte en (mogelijke) pilots beter benutten en bedrijventerreinen verduurzamen.
- Ontwikkelingen woningbouw, energie en economie volgen en aankaarten waar nodig in relatie tot ruimtelijke randvoorwaarden en samenhang.
- Door een jaarlijkse actualisatie blijft de gebiedsagenda up-to-date.
- We blijven bijdragen aan de samenwerking tussen schaalniveaus bij samenhangende ruimtelijke opgaven: van gemeente tot NOVEX Arnhem-Nijmegen Foodvalley.

